

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת בלק
תשפ"ד

גיליון 221

א לעבטיגען שפּת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

פּוּחַ הַדְּבַר

פְּנִינֵי פְּרָשָׁה

"לך עם האנשים" (כ"ב ל"ה)

ב'שיחות הר"ן' (שיחה פ): **בני אדם יש להם כוח לנוע ולהסית את האדם יותר מן היצר הרע.** כי היצר הרע אין לו יכולת רק כפי כוחו כפי בחינת היצר הרע מאיזה העולם שהוא. אבל האדם הוא כלליות, שכלול מכל העולמות. וזהו בכאן הדגשו של כתוב: **כשרצה ללכת לאור את עם ישראל** – "לך עם האנשים", **כי הבא ליטמא פותחין לו** (יומא מ"ה). ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות ז').

"וישא משל" (כ"ג ז)

ע"פ: "יותר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם ואיזו וחקר תיקן משלים הרבה" כותב **'המדרש'** (שה"ש רבה): משל לקופה גדולה מלאה פירות שלא להם **'אזנים'** לטלטל עד שפיקח אחד עשה להם זאת – **שהם משליו של שלמה המלך.** וכן עוד שם במעלת המשלים, ויעוין בהקדמת ספר **'בן איש חי'** בגודל **מעלת המשלים:** למשוך את לב העם. ובהקדמת ספר **'סיפורי מעשיות'** "בימים הקדמונים כשהיו החברים מדברים ומשיחים קבלה; היו **משלחים בלשון חייה ומשל,** והלבישו סתרי תורה גזיאי דמלכא בכמה וכמה לבושים מלבושים שונים". וזהו: **וישא משל' - לשון "התנשאות" - להתרומם על המשלים.** ואפשר להוסיף עוד על הכתוב על שלמה המלך: **יודבר שלשת אלפים משל'** (מלכים א ה"ב). וזהו: **וישא' ר"ת 'שלשת אלפים'** ואותיות **'וי'** במספר קטן הוא גמטריא **'שלמה'** (עם הכולל) גם **'משל'** (עם התיבה) בגמטריא **'שלמה'**. כנגד **שלוש אלפי משליו של שלמה המלך.** ויעוין ב'זוהר' שמות (קמ"ה). **סוד מעלת משל שלמה המלך.** וב'ליקוטי מוה"ר' (כ"ה) **ששלמה המלך זכה למשליו בקדושה.** וזהו **'וישא משל'** רמז לסוד רוממות משליו שלמה המלך. כאמור.

'לא הביט און יעקב ולא ראה עמל בישראל כי ה' אלוקיו עמו' (כ"ג כ"א)

ב'דברי הקדושת לוי': מי שאינו מחפש חטאים אלא זכות על כל אחד ואחד מישראל, שהוא: **'לא הביט און יעקב ולא ראה עמל בישראל'** אז סימן טוב לו, **'כי ה' אלוקיו עמו'** שיראת אלוקים בלבבו. ואפשר להוסיף, בגרמז בפסוק, דהא **ישראל** הוא במדרגה יותר גבוהה **מעקב** כמובא, וזהו דיוקו של קרא, גם **'עקב'** וגם **'ישראל'** דבכל הדרגות של עם ישראל, רואים את הטוב.

"הן עם לבדד ישכון" (כ"ג ט):

ע"י "לבדד" - עבודת ההתבודדות והשיחה לה' - זוכים לישכון, מלשון **'שכינה'** – להמשכת השכינה, וכמובא ב'ליקוטי מוה"ר' (ר"ט) **"כשאדם מתבודד ומפרש שיחתו וצעריו לפני ה' יתברך, אזי גם השכינה כנגזו מפרשת לפניו שיחתה וצערה ומנחמת אותו."**

"מה טובו אהלך יעקב משכנותך ישראל" (כ"ד ה') אהלך לשון **יחיד,** כדברי רש"י שראה פתוחים שאינם מכוונים זה מול זה שהיו נפרדים אחד מחבירו. ובהמשך הפסוק: **"משכנותך ישראל"** לשון **אחדות,** כפרש"י שהם **'למשכון'** לעם ישראל. וכן הוא ב'ספרונ' **'שמשכנותיך הולך על בתי כנסיות ומתפללים ב'ציבור'.** וכן **'ישראל'** רומז על כלליות עם ישראל, הנקראים בשם זה **'עם ישראל'**. שאף שכל אחד יש לו את עבודתו המיוחדת, כמובא ע"כ

שם לדבר על כל פנים דיבורים קדושים של תורה ותפלה, ושיחה בינו לבין קונו, או לשוח עם רבו, או חברו ביראת שמים, יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם, אפילו שם במקומות הרחוקים מאוד מהשם יתברך, שהם בחינת מקומות המטונפים, אפילו אם נפל למקום שנפל רחמנא לצלן, כי הדיבור אינו מניח אותו לשכוח את השם יתברך, והבן הדבר היטב מגודל כוח הדיבור, והוא עצה נפלאה ונוראה למי שחפץ באמת לבל יאבד עולמו לגמרי חס ושלום.

כמו לפני ידיד וריע טוב

ועוד לנו בגודל כוח הדיבור כפי ששמע מוהר"ת – עת התקרב לרבינו, בתמצית דבריו של החסיד רבי לוי יצחק בנדר (דיבורי אמונה א): עיקר הכוח שיש באדם מעל שאר הנבראים בעולם העשייה הוא הדיבור!

הכוח היחיד שעל ידו אפשר לפעול משהו בעולם הזה, הוא הדיבור! רק על ידי הדיבור, ע"י שמדברים להשי"ת ומבקשים ממנו, ורק ממנו, כמו שרבינו אמר למוהר"ת בתחילת התקרבותו, שהרגיש מחסור אמיתי על אף שהיה אצל הרבה צדיקים, וגם לאחר שהתקרב לרבונו, אך בכל זאת מחסורו האמיתי לא נתמלא מיד, אלא לאחר שרבינו גילה בפניו את כוח הדיבור, וכי כל ענינו הוא שיחה בינו לבין קונו.

כי כידוע כשהגיע מוהר"ת לראשונה אצל רבינו בסוף אלול שנת תקס"ב, ושאר אצלו בעיר ברסלב למשך כל עשרת ימי תשובה, ורבינו דיבר עמו בכל יום, ומקום השיחה היה בבית המדרש, ושם בחצר בית המדרש היה איזה זיו בולט מהכותל, עליו ישבו רבונו ומוהר"ת, ורבינו דיבר ודיבר, ולא הפסיק מלדבר כל הזמן, עד שרבינו הניח ידו הקדושה על כתפו של מוהר"ת, ונענה ואמר בזה הלשון: **"און נייטער איז זעקער גיט אז מען רעט זיך אויס דאס הארץ פאר השם יתברך אזו ויא פאר איין אַמִּיתן גוֹטן פֿרִינד"** [ובנוסף על כל אלה, טוב מאוד כשמשיחין את הלב לפני השי"ת כמו שמשחין בפני ידיו וריע אמיתי]. כשמוע מוהר"ת את הדיבורים הללו מפי רבינו, חש מיד שהנה הגיע למילוי מחסורו, "דורך דער זאך וועל איך שוין קומען צו מיין זאך" (על ידי דבר זה כבר הגיע לענין השיך לו).

ודיבור זה למוהר"ת דיבר רבינו גם לנו! רבינו אומר לנו: ובנוסף על כל אלה, טוב מאוד כשמשיחין את הלב לפני השי"ת כמו שמשחין בפני ידיו וריע אמיתי. אכן כן מתנה טובה זו של דיבור לפניו יתברך, הממשיך את השפע - נשתמש בו, נדע להעריך זאת, להכין כלים לקבלת השפע בכוח הדיבור, וכלים רקים אל תמעיטי.

בפרשתנו אנו מוצאים בברכתו של בלעם את הפסוק: **"הן עם לבדד ישכן ובגויים לא יתחשב"**. ויעוין ב'ספרונ', בכתבו על כך: **ה' בוד ינחנו ואיך אוכל להכריתם.** דהקב"ה מנחה את ישראל בדרך של **"בדד"**. מוהר"ת ב'ליקוטי הלכות' (ברכת השחר ה פז) מקשר פסוק זה לעצת ההתבודדות והשיחה בינו לבין קונו של בר ישראל, וכך הם תורף דבריו: וזהו: **"הן עם לבדד ישכן,** שהם עם קדוש כזה ששוכנים לבדד, שהם מקימים: **"לך עמי בא חדריך וסגר דלתיך בעדך,** חבי כמעט רגע עד יעבר זעם", שהם מתבודדים בינם לבין קונו ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם, וחושבים בכל יום על אחריתם וסופם האחרון, ועל-ידי זה הם בטוחים מכל צר ואויב ומסטיין, כי הם מסתירים עצמם בצל כנפיו יתברך תמיד בבחינת **"אתה סתר לי"**. שזהו: **"וישכן ישראל בטח"**.

וכן מובא הפסוק, שנלמד מכך מעלת ההתבודדות: **"כי אתה ה' לבדד לבטח תושביני"**, שעל ידי בחינת בודד, התבודדות, על-ידי זה שוכן ישראל בטח תמיד. כי מי זה ערב את לבו לגשת אל השם יתברך - שהם מסתירים עצמן אצלו יתברך, בבחינת **"לא תראה מפחד לילה מחץ יעוף יומם...** כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך", כי הם שמים מעונם ודירתם ומבטחם אצלו יתברך על ידי התבודדותם, שעוסקים לסלק מחשבתם מכל ההבלים של זה העולם ולבטל רצונם אליו יתברך.

הדיבור ככלי השפע:

בדברי הזוהר הקדוש אנו מוצאים רבות בגודל מעלת וכוח הדיבור הטוב של האדם להשפיע עליו לטובה. וכך אנו מוצאים בין דבריו (וזהו ח"ג קכ"א): **כל דיבור שיוצא ממפה האדם, אם הוא דיבור ראו, דיבור של קדושה - של תורה ותפילה, אותה התיבה עולה למעלה ובוקע רקיעים.**

בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ד) מסביר בגודל מעלת הדיבור שממשיך את השפע, בכתבו, שלכאורה קשה; למה אנו צריכין לתפילה, והרי השם יתברך יודע מחשבות, וידוע כל הצטרכותנו ומבוקשתנו. ובביאור דבריו שם, מתרץ: **"אבל שמחת שהדיבור הוא כלי השפע, שבהם מקבלין השפע. כמו שכתוב (דברים א'): "ויברך אתכם כאשר דבר לכם", הינו לפי הדבור כן השפע. אם הדבור הינו הכלי השפע הוא בשלמות ובמלואה, אזי יכולין לקבל בהם רב שפע"**.

ומוסיף עוד שם בדבריו: **"והדיבורים של הצדיק, בוודאי הוא בשלמות ובמלואה, לכן יכול להמשיך השפע לישראל. ועל ידי זה נקרא בחינת מלא פום, להורות שהפה שלו במלואה ובשלמות"**. ויעוין בהקשר לכך בדברי הזוהר הקדוש מפורשות (ח"ג רצ"ד): **כל מה שחושב האדם ומהרהר בלבו, אינו עושה דבר עד שיוציא בשפתו.**

אם הבנים

ובגודל כוח הדיבור, נוכל לתמוך מדברי הרב לנש ב'קיצור ליקוטי מוהר"ן' (שם עח): גם הדיבור הוא בחינת **'אם הבנים'**, הינו כמו שהיא הולכת תמיד עם בניה אפילו למקומות המטונפים ואינה שוכחת אותם, כמו כן הדיבור הולך עם האדם תמיד אפילו במקומות המטונפים ומזכיר אותו תמיד את השם יתברך, היינו שאפילו אם האדם מונח חס ושלום בשפל המדרגה מאוד, במקום שהוא חס ושלום, אף-על-פי-כן על-ידי הדיבור יכול להזכיר את עצמו בהשם יתברך לעולם, והיינו שאפילו אם הוא במקום שהוא, אם יתחזק גם

המשך פניני פרשה

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"צ

"ותהי אחריתי כמוהו" (במדבר כ"ג א')

הגרים שהתגירו באומאן !

מחזה נדיר היה זה בסביבות העיר אומאן בין שני מלחמות העולם, שני סיפורים נפרדים משני כפרים אחרים - שבני הכפר עזבו את אמונתם והתגירו. בני כפר אחד שחפצו להתגיר ע"י רבני העיר אומאן, נדחו על ידיהם מאמת השלטונות, שלא יאונה להם דבר רע.

אך היו הם חסידי ברסלב מהעיר אומאן שהסתכנו והשתדלו עבורם בכל כוחם עד שגיירום כדת תורה על פי ההלכה. כשרב העיר רבי לייב - שלא נמנה על חסידי ברסלב הוא זה שגיירם בפועל.

לאחר גיורם בתקופת ימי חג הפסח נסע רבי לייב לכפרם ושהה עמם בימי חג הפסח. ובני הכפר שהיו עשירים גדולים הכינו לו ולמשפחתו מכל טוב עבור הוצאות וצרכי החג. רבי לייב ציווה והזהיר את חסידי ברסלב לשמור סוד כמוס זה לבל יודע הדבר לשלטונות ועלול להיטב עונשים כבדים על החסידים.

יש לציין שתושבי כפר זה היו מפורסמים כאנשים מלומדים מאוד, אמידים וגם גיבורי חיל. ודבר פלא היה זה-כשסיפרו לאנשי שלומנו שעקר התעוררותם להתגיר בא להם כשראו את הסתירות הרבות שמצאו בספריהם... וכמובא מעניין זה בליקוטי מוהר"ן ז"ל, ויהי לפלא.

היה זה עוד כפר נוסף בסביבות העיר אומאן שהתגירו ונתקרבו ליהדות ולחסידות. גם נשותיהם נהפכו לנשים כשרות, אך היות שלא ידעו להתפלל, היו מתפללות בתמימות בשפתם הם, בדמעות שליש.

והיה זה החסיד רבי נחום שוסטער - שהיה מקרב אותם רבות, וגם העתיק לשם כך את מקום דירתו לכפרם, בכדי ללמדם תורה ועבודה. ואכן גרים אלו עסקו בעבודת השם, ואף היו קמים עם רבי נחום בחצות לילה והלכו ליער להתבודדות לשפוך שיחם לפני השם.

כשנפטר רבי נחום - קברוהו בכפרם כדת וכדין תורה. וכשנודע לבני רבי נחום שאביהם נפטר - באו לכפר בכדי לקחת אותו ולקברו בעיר חארקוב מקום מגוריהם, אך גרים אלו לא הסכימו לכך, באמרם לבנים: את הצדיק הזה אנו נתן להוציא מפה? בשום אופן!

"ה' אלוקי עמו" (במדבר כ"ג א')

רבי זושא גאט'ס !

איש חסיד היה גר בעיר ברסלב שכנוהו "רבי זושא גאט'ס" רבי זושא של השם. כינוי זה קיבל מתושבי העיר, על שדיבר הרבה עם ידידיו ומכרו בגדולת השם יתברך. כמו כן במכלול פעולותיו ומעשיו שעשה היה מזכיר תמיד את שם השם, ושרק בכוחו ובזכותו ישנה הצלחה וברכה.

רבי זושא זה היה בעל חנות מכולת, וכשהיו לקוחותיו פונים אליו לבקשה ועזרה בקנייתם, היה נענה להם במבוקשתם, אולם מיד כשסיים היה פונה שוב לתפילתו ועבודת השם שהרבה בהם. אך נפלאות הם דרכי השם, ורבי זושא זה היה מוכרח לעזוב את עירו ברסלב וגלה לעיר טשעהרין.

ומעשה שהיה כך היה; היה זה נכרי אחד שגנב את מעיל הפרוה היקרה מהגרף שליך עיר ברסלב, וכשהתחלו שומרי הגרף לרדוף אחריו פגשו את רבי זושא מיודעינו שנסע לתומו בעגלתו.

והגנב בראותו פנה אליו בבקשה תמימה לכאורה: 'העליני נא לעגלתך', ורבי זושא טוב הלב העלוהו. ואם לא די בכך הערים עליו שוב אותו גנב בעת הנסיעה באמרו: 'הרי כל כך קר לך, ובכן קח את מעיל הפרוה והתחמם בה'. ורבי זושא בתמימותו לבש אותו בשמחה רבה. לא עבר זמן רב ושליחי הגראף עצרו את מרכבתם לבדיקה היכן הגניבה, ומצאו את רבי זושא יושב בעגלה לבוש במעיל אדונם. הללו הלקוהו היטב והכניסוהו לבית הסהר, כשלא עזר לו שום תירוצים והצטדקויות.

בעבור תקופת מה הבריחוהו אנ"ש חסידי ברסלב, והעבירוהו לעיר טשעהרין - שם התגורר עד יומו האחרון. ורבים מבין החסידים שהכירוהו, וביניהם רבי נתן בן רבי אברהם שטרנהרץ היו מרבים לספר בשבח ובאמונתו התמה של רבי זושא.

באריכות בספרי אמת, שכל אחד נמשך אחר שרשו בעבודת ה', עם זאת, יש להכלילו יחד עם כלל ישראל, וכדברי חז"ל: "אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני", לשלב שניהם יחדיו. וזהו: "מה טובו אהליך יעקב" - עבודת ה' של כל יחיד, ובהמשך הפסוק: "משכנותך ישראל" - להתכלל בכלליות עם ישראל. ובל'יקוטי הלכות' (קריאת התורה ו'): ע"פ מה דאיתא בש"ע (א"ח רפ"ג): "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום", שצריכים שניהם יחדיו, "פרשיותי" - לימודו ועבודתו הוא, אך "עם הציבור" שיכלול עצמו עם כלל ישראל.

ובחשיבות המרובה של טובת הכלל, נלמד מהמובא ב'ספר המידות' (תפילה, א): "צריך אדם להיות נכסף ומשתוקק לטוב הכללי אף על פי שימשך לו לבד הפסד", שפועמים יש צורך לאדם לבטל את עבודת ה' שלו כדי להיכלל באחרים.

ואפשר להוסיף ע"פ דברינו בתחילת הפסוק: "מה טובו אהליך". "מה" רומז על שפלות וענוה, שע"י שהאדם מחזיק את עצמו ל"מה": או אז הוא מתחבר לכלליות עם ישראל ורואה בהם את הטוב, וזהו "מה" כשהוא בדרגת "מה" או אז "טובו" לכלל ישראל - ל"משכנותך ישראל", שרואה רק טוב בעם ישראל.

"מה טובו אהליך יעקב משכנותך ישראל" (כ"ד ה')

ע"פ המובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (רפ"ב) שע"י שרואים טוב שבשאר מעלן אותם. ע"פ הפסוק: "עוד מעט ואין רשע...". וזהו: "מה טובו" - ראיית הטוב. ובהמשך הפסוק "משכנותך ישראל" כפרש"י שהשכינה שורה תמיד בישראל - וכלה חמתו בעצים ובאבנים ו"יצת אש בציון". בראיית הטוב ממשכים השראת השכינה, גם כשהמשכנות והבתי מקדשות חרבים, כשמקוים הפסוק "יצת אש בציון".

עוד אפ"ל שע"י בחינת "מה" - ענוה ושפלות-תמיד טוב לאדם, כמובא ב'ליקוטי מוהר"ן' (קס"ה) על הפסוק ואהבת לרעך כמוך אני ה', שצריכים לקבל באהבה כל היסורים, וזה "ואהבת לרעך" שתאהב את הרע, היסורים. כי לפי מעשך אני ה' - שאני מתנהג עמך במידת הרחמים. וזהו מה-במידת הענוה - "טובו אהליך יעקב משכנותך ישראל". שרואים רק את הטוב אפילו ביסורים ח"ו.

"ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד" (כד, כ)

ראשיתו של היצר הרע זהו "ראשית גויים" - הוא ב'עמלק" שהיה הראשון שקייר את עם ישראל, כמובא בדברי חז"ל, במצות מחיית עמלק: משל לראשון שקפץ למים רותחים, ולאחריו נמשכים כולם. והכניעתו דהיינו - "ואחריתו" שרומז על סופו, הוא: ב'עדי אובד' הרומז על זיכרון התכלית ויום המיתה. כדברי הכתוב: "הצדיק אבד..." (ישעיה נז, א). שהוא זיכרון זה, וכמובא בדברי חז"ל שע"י זיכרון יום המיתה ניצולים מהיצה"ר.

וייעוין ב'ליקוטי הלכות' (ברכות השחר ה, פז) בחיזוק זיכרון עלמא דאתי, על הפסוק בפרשיותנו: "הן עם לבדד ישכון", שעם ישראל מתבודדים ושופכים שיחם לפני יתברך בכל פעם וחושבים על אחריתם, ועל ידי זה הם בטוחים מכל צר ואויב.

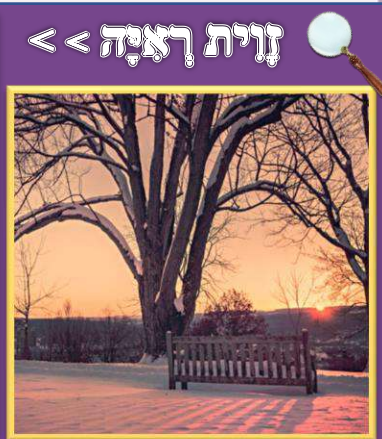
"גדר מזה וגדר מזה" (כ"ב כ"ה)

במדרש רבה: "אמר לו אין אתה יכול לשלוט בהם, שידיהם לחות כתובים משני עבריהם ככתוב מזה ומזה הם כתובים". אפ"ל שדייק בדברי המדרש על קבלת התורה: גדר ולא ככתוב בהמשך: "ותלחץ רגל בלעם אל הקיר". רמז על גדרי התורה, וביותר בדברי חכמים כמובא בדר"ל. וכן "בקבלת הלוחות" היה להם גדר עד היכן מותר להם לעלות, כדברי הכתוב: "והגבלת את העם סביב...". עוד אפ"ל: ע"פ המובא בליקו"מ (ד, ח) שהצדיק נקרא בלשון "גדר", שגודר פרצותיהן של ישראל, ובמדרש: שהראו לו סימנים, נגד האבות שבזכותם הוא לא יוכל לקלל, וזהו גדר מזה וגדר מזה, שבזכות כוח הצדיקים - כוח האבות לא יוכל לקלל את עם ישראל.

"ויקה רמח בידך" (כ"ה ז')

בדברי ה'נועים אלימך', רמח רמז לרמ"ח אבריו, שפנחס מסר נפשו וחיותו בכל רמ"ח אבריו. ואפשר להוסיף ע"כ בתיבת 'בידך' שרומז על תפילה, וכמובא בתרגום עה"פ (שמות ז'): "ויהי ידיו אמונה", 'פרישן בצלו' (וייעוין בליקוטי מוהר"ן ז ועוד) שהמשך כוח מסירות נפשו ברמ"ח אבריו - ע"י תפילה.

נמצא זמן ומקום ליישוב דעתנו נתבונן בדרכנו ונשפוך את לבנו למען עתידנו והצלחתנו כדאי וריווחי הם עבורנו.

תלמוד תורה ברסלב
אהבת משה - בית שמש
 ע"ש רביה"ק מוהר"ן מברסלב זצ"ל
 חוב"ב תשס"א 13 יומ"ד - טלפון 02-5829920

ביתרנשת מרובה ובשמחה נדולה ינמימים להודיע בזאת לכלל ציבור הסו"ד ברסלב כי לקראת זמן אילול רבעים יפתח "תלמוד תורה ברסלב" בעירנו בית שמש - רמח ד' לתלמידי כיתת גן עד כיתת מכינה ליישיבה

כברכתם ועידודם של זקני החשובי ברסלב, בדרך התורה והחסידות המסורה מדור דור, וכניסתן דרב של הניקח צאן קדשים ברכיבי דתורה היראה קרוב לארבעים שנה בת"ת בירושלים ובישיבות חז"ל בביתר.

לקבלת טפסי הרישומה:

במילוי: AM025829920@gmail.com פרטים נוספים בטל' 02-5829920